

Normatívne presvedčenia v prevencii konzumácie alkoholu medzi vysokoškolákmi (SLICE)

Monika Brutovská¹, Oľga
Orosová², Ondrej Kalina², René
Šeboš¹

¹ FF UPJŠ Katedra psychológie, Košice

² FF UPJŠ, Katedra pedagogickej psychológie a psychológie zdravia, Košice

Konzumácia alkoholu u vysokoškolákov

- } konzumácie alkoholu - všetky vekové skupiny
- } vrchol prevalencie – ranná dospelosť -
Národné dáta z roku 2007 – (Stone, 2012)
- } zvýšená konzumácia - vysokoškoláci -
Národné dáta z roku 2006 (Menagi, Harrell, June, 2008)
, Harvardskej univerzity (Ross, DeJong, 2008)
- } špecifická forma tzv. excesívne pitie
(Dowdall, Wechsler, 2002)

Faktory konzumácie alkoholu a normatívne presvedčenia

- podmienená komplexne
- faktory - rizikové a protektívne - zoskupované
- MacArthur (In Stone, 2012) –
 1. fixované;
 2. variabilné – kontextuálne a individuálne
- delenie na (Orosová a kol., 2012) :
 1. individuálne, intrapersonálne
 2. kognitívne, sociálno-osobnostné a interpersonálne
 3. environmentálne
- normatívne presvedčenia - významné miesto
- osobné, individuálne, intrapersonálne faktory

(Orosová a kol., 2012)

Normatívne presvedčenia

(ďalej len NP)

- koncept sociálnej psychológie
- ťažkosti s definovaním
- prelínanie s pojmami – NP (kognitívna zložka SN)
vs. sociálne normy (všeobecne ponímané pravidlá)
- normatívne
očakávania, mispercepce, osobné zásady
správania, morálne štandardy jedinca
(Babinčák, Ráczová, 2009)

- NP = vlastné regulačné presvedčenia o
vhodnosti sociálneho správania
(Huesmann, Guerra, 1997)

Normatívne presvedčenia a správanie

- } štúdie - vzťah medzi NP a správaním (vplyv)
- } prístupy a teórie - socializácia, teória ohniska noriem, morálnych výpadkov, kognitívnych reprezentácii (Lovaš, 2000)
- } štúdie - význam NP v konzumácii alkoholu:
 - korelácie (Berkowitz, 20004; Lewis, Paladino, 2008)
 - predikcia konzumácie alkoholu (Thombs et al., 2005; French, Cooke, 2012)
 - vplyv na začatie konzumácie (Lillehoj, Trudeau, Spoth, 2005)
- } normatívne presvedčenia reflektujú našu percepciu a presvedčenia o „normálnom správaní“ (Moreira, Smith, Foxcroft, 2010) - prispôsobovanie

Problematické normatívne presvedčenia

- } štúdie o NP - vplyv na správanie - za akých okolností nastáva negatívny vplyv
 - } problém - ak sa NP líšia od skutočných noriem a skutočného správania
(nahodnocovanie alebo podhodnocovanie správania druhých)
 - } nahodnocujúce normatívne vnímanie (frekvencie konzumácie alkoholu rovesníkov) → zvýšená konzumácia
 - } podhodnocujúce (zdravého spôsobu života) → zvýšená frekvencia rizikového správania
(konzumácia alkoholu)
-

Výskumné ciele

1. preskúmať vzťah medzi NP a užívaním alkoholu medzi vysokoškoolákmi
(frekvenciou užívania alkoholu, suspektnou závislosťou a negatívnymi dôsledkami)
2. popísať rozdiely v NP medzi rizikovými a nerizikovými užívateľmi alkoholu na základe jednotlivých ukazovateľov
(frekvencia užívania alkoholu, suspektná závislosť, negatívne dôsledky) **aj celkového skóre užívania alkoholu**

Metódy

- } kvantitatívny výskum
- } zber dát – online v roku 2011, súčasť SLICE
- } použité 2 metodiky:

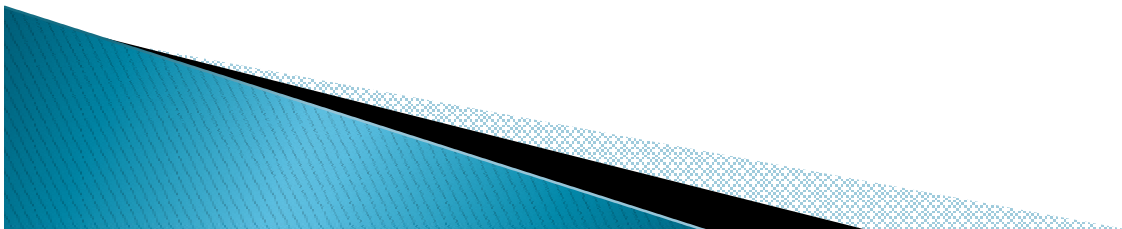
1. **AUDIT zisťujúci užívanie alkoholu**
(vytvorený WHO v roku 2001 (In Babor et al., 2001)
(frekvenciu konzumácie alkoholu, suspektnú
závislosť, negatívne dôsledky spojené s konzumáciou
alkoholu)

2. **metodika zisťujúca NP týkajúce sa
užívania alkoholu**

1. AUDIT

(Alcohol Use Disorders Identification Test)

- screening zistiť užívanie alkoholu
- 10 položiek:
 - 1–3 - frekvencia konzumácie
 - 4 – 6 - suspektná závislosť
 - 7 – 10 – negatívne dôsledky
- 3 subskóre + celkové skóre AUDIT
- ne- / rizikovní na základe inštrukcií AUDIT

2. Metodika zisťujúca NP

- } 3 položky - NP týkajúce sa užívania alkoholu (NP týkajúce sa 1. frekvencie užívania alkoholu; 2. množstva užívania alkoholu; 3. frekvencie konzumácie 6 a viac nápojov)
 - } vytvorená v súlade s 3 – položkami **AUDIT**:
napr. AUDIT = „Ako často pijete nápoje obsahujúce alkohol?“ →
NP = „Ako často si myslíte, že typický študent univerzity užíva nápoje s obsahom alkoholu?“
 - } jednotlivé položky zisťujúce NP aj celkové skóre NP
 - } analýza dát - SPSS 16.0 - Spearmanov korelačný koeficient, U- testy
-

Výskumná vzorka

} 815 vysokoškolákov 1.ročníka:

→ UPJŠ

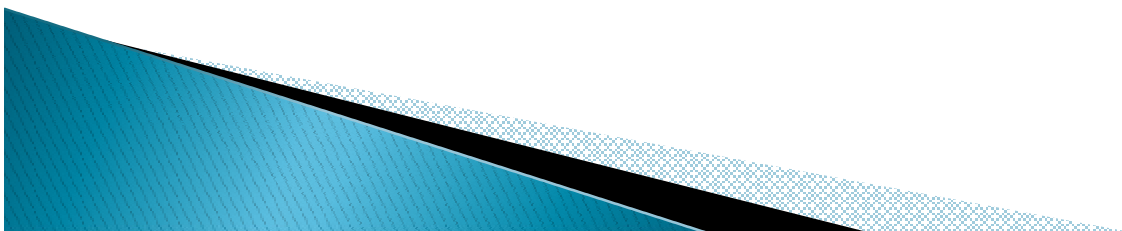
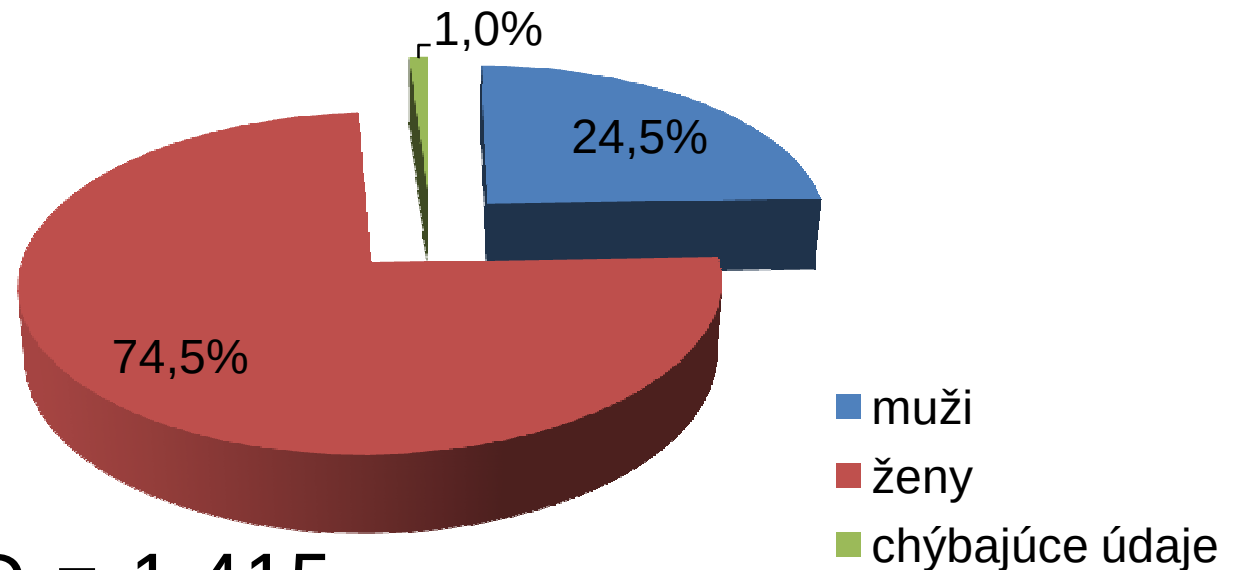
→ TU

→ UVLaF

} 24,5% mužov

} 74,5% žien

} $M = 19,61$; $SD = 1,415$

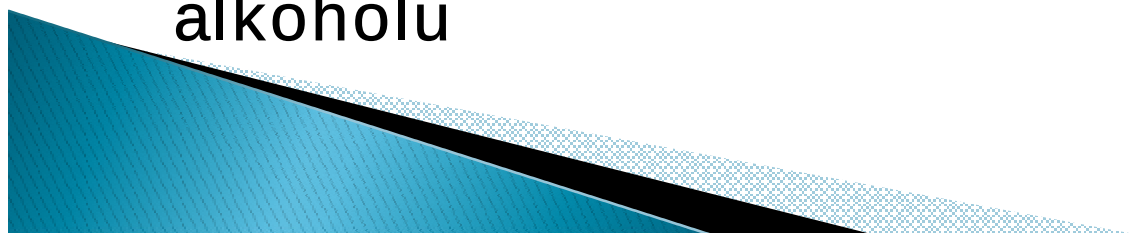
Výsledky

1. výskumný cieľ

} preskúmať vzťah medzi NP a užívaním alkoholu medzi vysokoškoolákmi (frekvencia užívania alkoholu, suspektná závislosť ou, negatívne dôsledky)

} skúmame vzťah medzi NP a :

1. užívaním alkoholu (celkové skóre AUDIT)
2. frekvenciou užívania alkoholu
3. suspektnou závislosť ou
4. negatívnymi dôsledkami spojenými s užívaním alkoholu

Výsledky – 1. výskumný cieľ

1. vzťah medzi NP a užívaním alkoholu (tj. celkové skóre AUDIT)

Tab 1 – Korelácie medzi normatívnymi presvedčeniami a užívaním alkoholu

	NP_cs	NP1	NP2	NP3
ALC_cs	0,35	0,131	0,336	0,294
p	< 0,001	0,001	< 0,001	< 0,001

Legenda

NP_cs	Celkové skóre NP
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_cs	Celkové skóre užívania alkoholu

} nízka úroveň vzťahu 1. a 3. NP;
stredná úroveň vzťahu 2. NP a celkového skóre NP
 } štatisticky významné vzťahy

Výsledky – 1. výskumný cieľ

2. vzťah medzi NP a frekvenciou užívania alkoholu

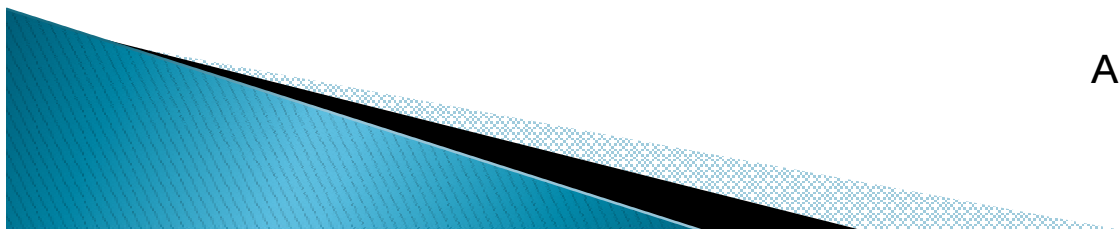
Tab 2 – Korelácie medzi normatívnymi presvedčeniami a frekvenciou užívania alkoholu

	NP_cs	NP1	NP2	NP3
ALC_f	0,393	0,137	0,393	0,324
p	< 0,001	< 0,001	< 0,001	< 0,001

Legenda

NP_cs	Celkové skóre NP
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_f	Subskóre frekvencie užívania alkoholu

- } nízka úroveň vzťahu 1. NP a
- } stredná úroveň vzťahu 2., 3. NP a celkového skóre NP
- } štatisticky významné

Výsledky – 1. výskumný cieľ

3. vzťah medzi NP a suspektnou závislosťou

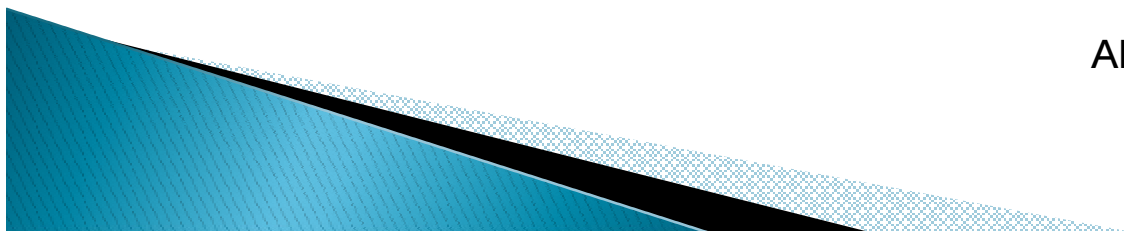
Tab 3 – Korelácie medzi normatívnymi presvedčeniami a suspektnou závislosťou

	NP_cs	NP1	NP2	NP3
ALC_z	0,185	0,081	0,189	0,136
p	< 0,001	0,036	< 0,001	< 0,001

Legenda

NP_cs	Celkové skóre NP
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_z	Subskóre suspektnej závislosti

- } nízka úroveň vzťahu jednotlivých NP , celkového skóre NP
- } štatisticky významné vzťahy

Výsledky – 1. výskumný cieľ

4. vzťah medzi NP a negatívnymi dôsledkami spojenými s užívaním alkoholu

Tab 4 – Korelácie medzi normatívnymi presvedčeniami a negatívnymi dôsledkami spojenými s užívaním alkoholu

	NP_cs	NP1	NP2	NP3
ALC_nd	0,223	0,089	0,218	0,185
p	< 0,001	0,022	< 0,001	< 0,001

Legenda

NP_cs	Celkové skóre NP
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_nd	Subskóre negatívnych dôsledkov

- } nízka úroveň vzťahu jednotlivých NP aj celkového skóre NP
- } štatisticky významné vzťahy

Výsledky

2. výskumný cieľ

- } popísať rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu na základe ukazovateľov
 - } rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu – rozdelení na základe:
 1. užívania alkoholu (celkové skóre AUDIT) (rizikovní = skóre 8 a viac)
 2. frekvencie užívania alkoholu (rizikovní = subskóre 6 a viac)
 3. suspektnej závislosti (rizikovní = subskóre 4 a viac)
 4. negatívnych dôsledkov spojených s užívaním alkoholu (rizikovní = subskóre 1 a viac)
-

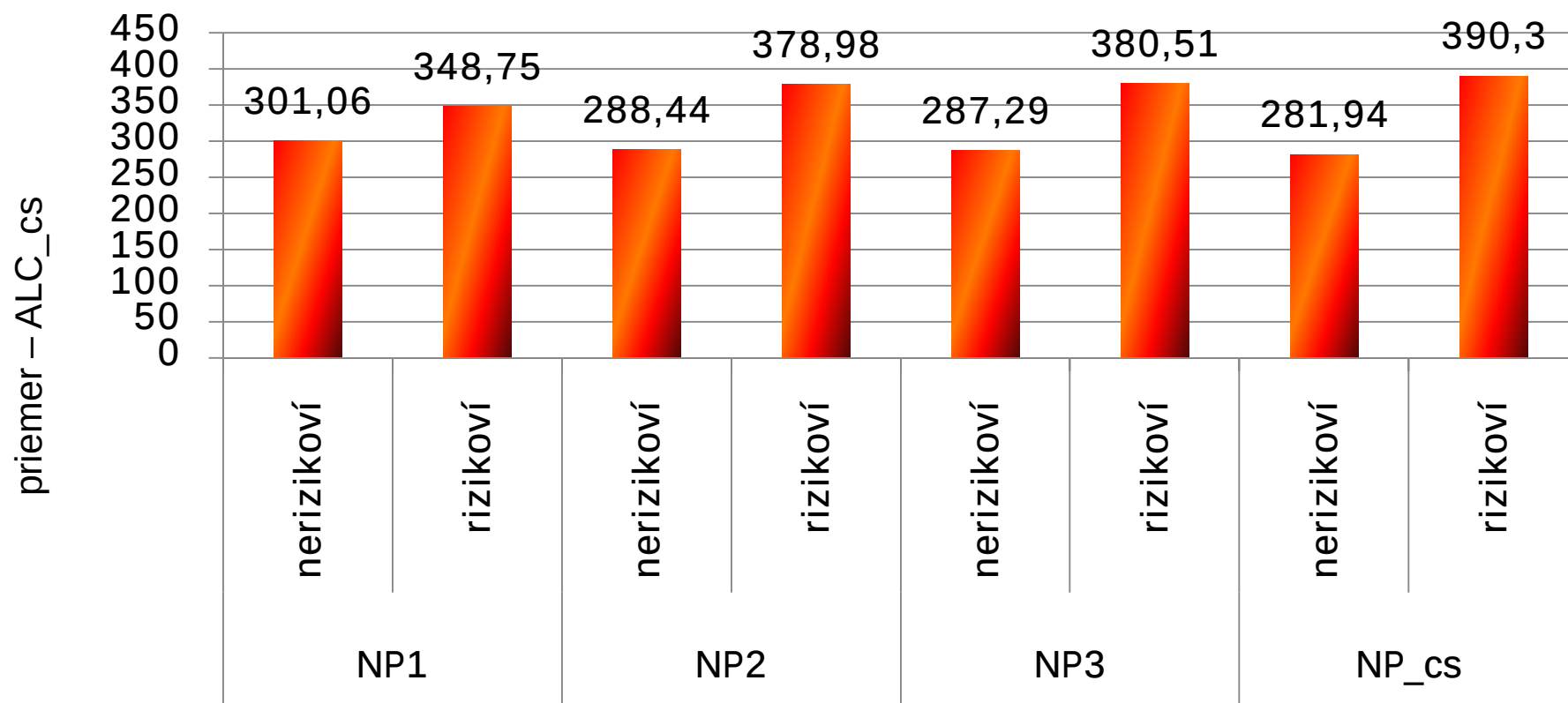
Výsledky – 2. výskumný cieľ

1. rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (celkové skóre AUDIT)

Tab 5 – Rozdiely v normatívnych presvedčeniach medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu

	U	Z	p	Legenda	
NP1	33852	-3,257	0,001	NP_cs	Celkové skóre NP
NP2	28323	-5,95	< 0,001	NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP3	27806	-6,244	< 0,001	NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP_cs	2,57E+04	-6,847	< 0,001	NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov

štatisticky významné rozdiely

Graf2 – Rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi (celkové skóre AUDIT)

- nerizikoví užívatelia - nižšiu úroveň NP

Legenda

NP_cs	Celkové skóre (NP)
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_cs	Celkové skóre užívania alkoholu

Výsledky – 2. výskumný cieľ

2. rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (frekvencia užívania alkoholu)

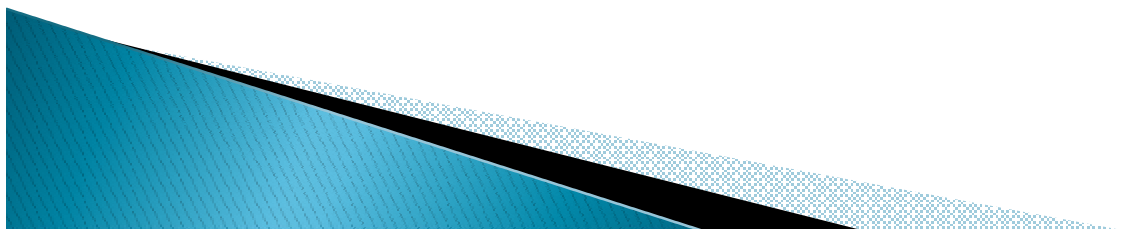
Tab 6 – Rozdiely v normatívnych presvedčeniach medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (frekvencia užívania)

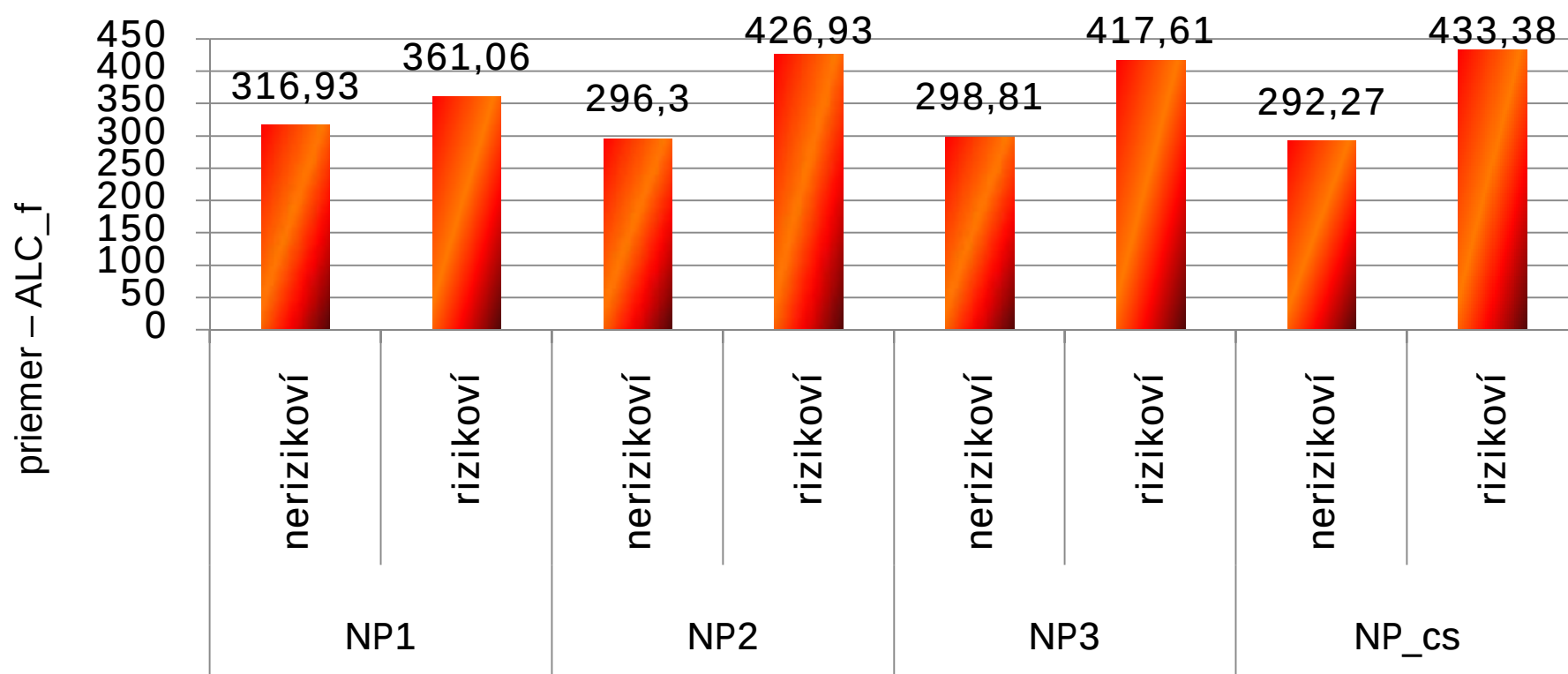
	U	Z	p
NP1	32473,5	-2,756	0,006
NP2	22285	-7,849	< 0,001
NP3	23748,5	-7,287	< 0,001
NP_cs	2,09E+04	-8,163	< 0,001

} štatisticky významné rozdiely

Legenda

NP_cs	Celkové skóre NP
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov

Graf 3 – Rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (frekvencia užívania)

Legenda

NP_cs	Celkové skóre (NP)
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_f	Subskóre frekvencie užívania alkoholu

- nerizikoví užívatelia - nižšiu úroveň NP

Výsledky – 2. výskumný cieľ

3. rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (suspektná závislosť)

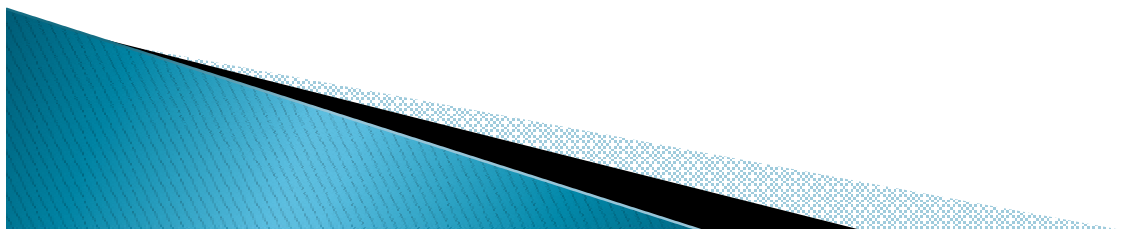
Tab 7 – Rozdiely v normatívnych presvedčeniach medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (suspektná závislosť)

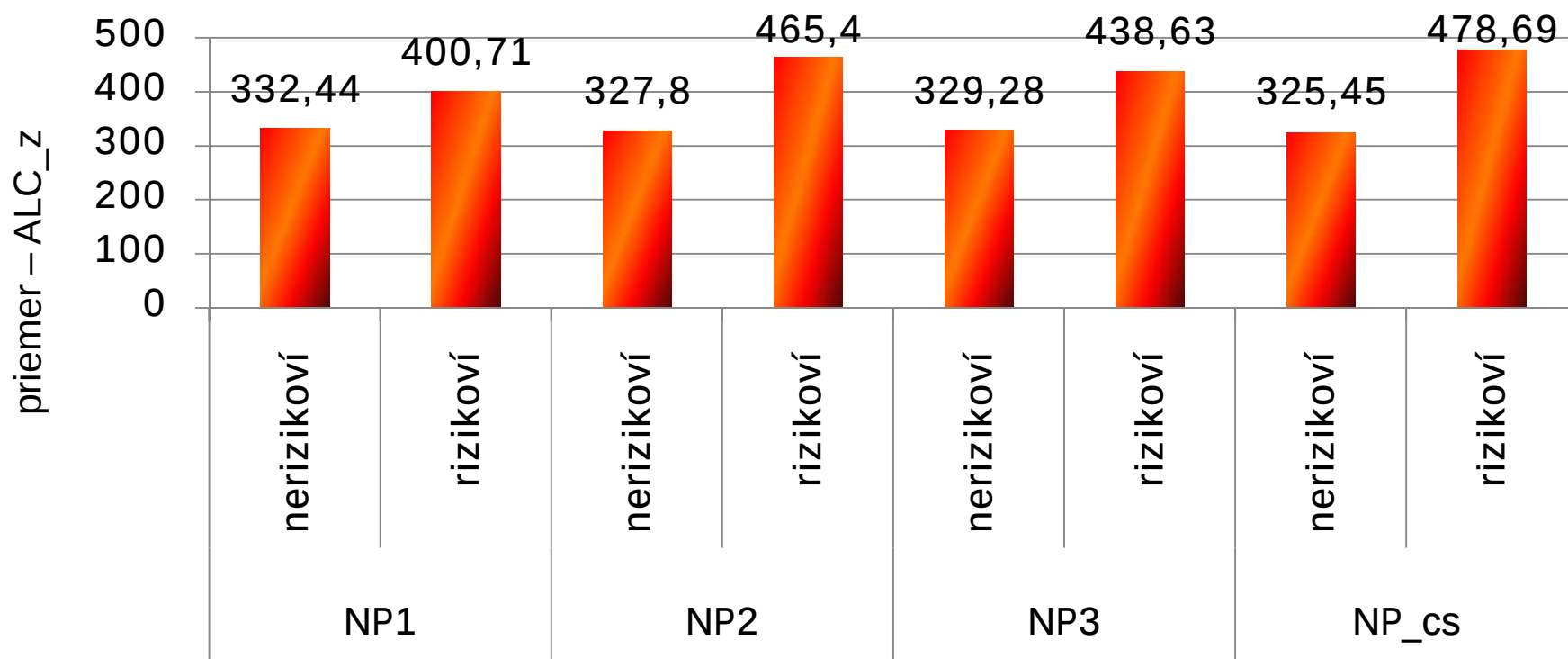
	U	Z	p
NP1	8865	-2,228	0,026
NP2	6531	-4,328	< 0,001
NP3	7468	-3,508	< 0,001
NP_cs	5,96E+03	-4,646	< 0,001

} štatisticky významné rozdiely

Legenda

NP_cs	Celkové skóre NP
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov

Graf 4 – Rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (suspektná závislosť)

- nerizikovní užívatelia - nižšiu úroveň NP

Legenda

NP_cs	Celkové skóre (NP)
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_z	Subskóre suspektnej závislosti

Výsledky – 2. výskumný cieľ

4. rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (negatívne dôsledky spojené s užívaním alkoholu)

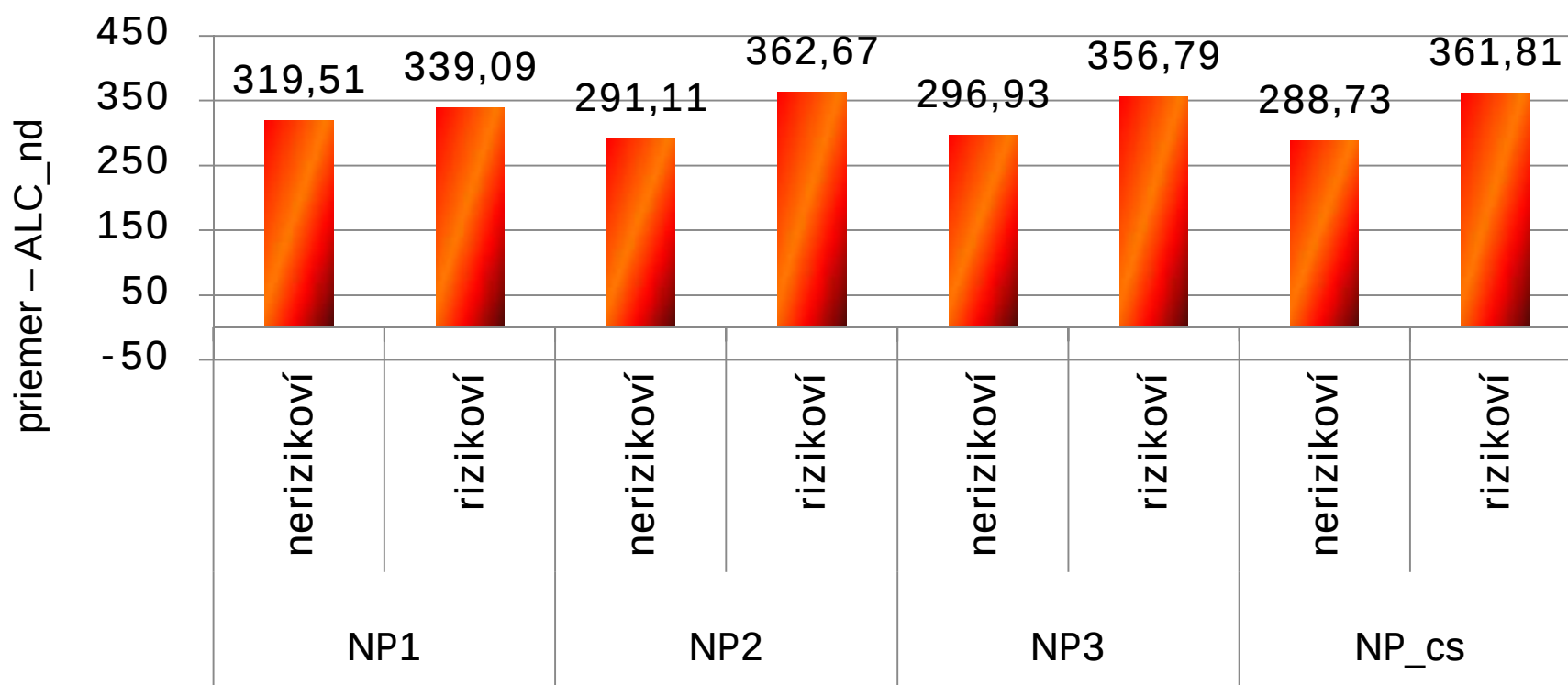
Tab 8 – Rozdiely v normatívnych presvedčeniach medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (negatívne dôsledky)

	U	Z	p
NP1	50800	-1,449	0,147
NP2	42124	-5,082	< 0,001
NP3	43898	-4,34	< 0,001
NP_cs	4,14E+04	-4,993	< 0,001

} štatisticky významné rozdiely
(s výnimkou 1. NP)

Legenda

NP_cs	Celkové skóre NP
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov

Graf 5 – Rozdiely v NP medzi ne- a rizikovými užívateľmi alkoholu (negatívne dôsledky)

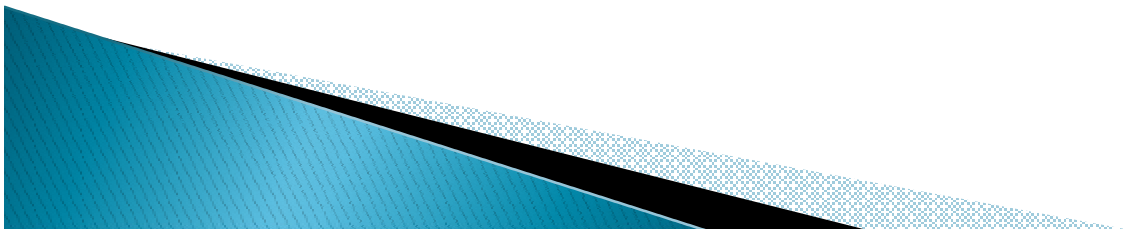
- nerizikoví užívatelia - nižšiu úroveň NP

Legenda

NP_cs	Celkové skóre (NP)
NP1	NP o frekvencii užívania alkoholu
NP2	NP o množstve užívania alkoholu
NP3	NP o frekvencii užívania 6 a viac nápojov
ALC_nd	Subskóre negatívnych dôsledkov

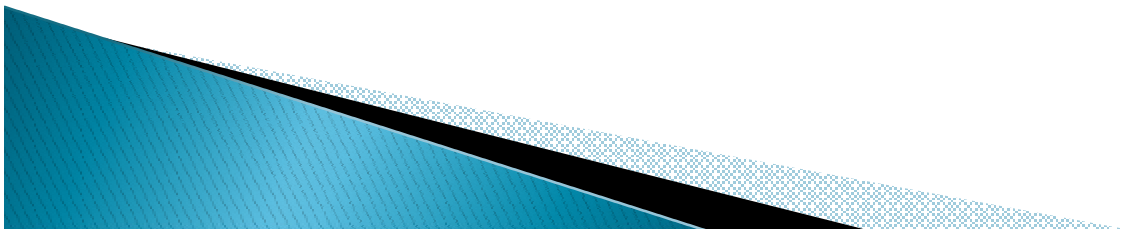
Zhrnutie

1. štatisticky významné vzťahy medzi NP a užívaním alkoholu
 - najsilnejšia úroveň vzťahu = medzi NP a frekvenciou užívania alkoholu (následne = celkové skóre AUDIT, negatívne dôsledky spojené s užívaním alkoholu, suspektná závislosť) - formulácia položiek týkajúcich sa NP
 - potrebné vytvoriť položky zisťujúce NP v rámci ďalších behaviorálnych ukazovateľov užívania alkoholu

Zhrnutie

2. štatisticky významné rozdiely v NP medzi rizikovými a nerizikovými užívateľmi alkoholu
- rizikovní užívatelia alkoholu disponujú vyššou úrovňou normatívnych presvedčení tj. sú presvedčení o tom, že typický študent univerzity užíva častejšie alkohol, vypije častejšie 6 a viac pohárikov alkoholu pri 1 príležitosti a pije viac alkoholu počas typického dňa, keď pije

Prínos

- } Vzťah - výskumné zistenia - využiteľné v prevencii užívania alkoholu prostredníctvom korekcie nesprávnych NP a následnej redukcií užívania alkoholu vysokoškolákmi
- } Rozdiely - potreba – NP zisťovať, kontrolovať a regulovať žiadaným spôsobom (poskytnutie správnych informácií → pozitívna náprava NP → redukcia užívania alkoholu)

Ďakujem za pozornosť

Štúdia bola podporená Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. APVV – 20 – 038205, APVV-0253-11 a VEGA 1/1092/12.

SLiCE je medzinárodná štúdia, ktorá nie je podporovaná žiadnym projektom. Jednotlivé krajiny si samé zabezpečujú prostriedky na jeho realizáciu.

Použitá literatúra

- } ABAR, C. – MAGGS, J. 2010. *Social Influence and Selection Processes as Predictors of Normative Perceptions and Alcohol Use Across the Transition to College*. In *Journal of College Student Development*. 2010, vol. 51, no. 5, p. 496-508.
 - } BABINČÁK, P. – RÁCZOVÁ, B. 2009. *Základy psychológie morálky*. [online]. Vzdelávací program pre výučbu psychológie morálky, 2009. 127 s. [cit. 2012.04.07] Dostupné na internete: <http://www.ff.unipo.sk/psymoral/download/4.pdf>.
 - } BABOR, T. et al. 2001. *The Alcohol Use Disorders Identification Test - Guidelines for Use in Primary Care - Second Edition*. World Health Organization, Department of Mental Health and Substance Dependence, 2001. 41 p.
 - } BERKOWITZ, A. 2004. *The Social Norms Approach: Theory, Research, and Annotated Bibliography*. Trumansburg, N.Y., 2004. 47 p.
 - } DOWDALL, G. - WECHSLER, H. *Studying college alcohol use: widening the lens, sharpening the focus*. In *Journal of studies on alcohol*. 2002, no. 14, p. 14-22.
 - } FRENCH, D. – COOKE, R. 2012. *Using the theory of planned behaviour to understand binge drinking: The importance of beliefs for developing interventions*. In *British Journal of Health Psychology*. 2012, vol. 17, no. 1, p. 1 – 17.
-

- } HUESMANN, R. L. – GUERRA, N.G. 1997. *Children's Normative Beliefs About Aggression and Aggressive Behavior*. In *Journal of Personality and Social Psychology*. 1997, vol. 72, no. 2, p. 408 – 419.
- } LEWIS, M. et al. 2007. *Gender-specific Normative Misperceptions of Risky Sexual Behavior and Alcohol-related Risky Sexual Behavior*. In *Sex Roles*. 2007, vol. 57, p. 81 – 90.
- } LEWIS, M. – PALADINO, D. 2008. *Proximal Norms, Selected Sociodemographics, and Drinking Behavior Among University Student Athletes*. In *Journal of Addictions and Offender Counseling*. 2008, vol. 29, no. 1, p. 7 – 21.
- } LILLEHOJ, C. – TRUDEAU, L. – SPOTH R. 2005. *Longitudinal Modeling of Adolescent Normative Beliefs and Substance Initiation*. In *Journal of Alcohol and Drug Education*. 2005, vol. 49, no. 2, p. 7 – 41.
- } LOVAŠ, L. 2000. *Sociálne normy a spravodlivosť v sociálnej psychológii*. Košice: UPJŠ, 2000. 166 s.
- } MENAGI, F. - HARRELL, Z. - JUNE, L. *Religiousness and College Student Alcohol Use: Examining the Role of Social Support*. In *Journal of Religion Health*. 2008, vol. 47, p. 217–226.
- } MOREIRA, M. T. - SMITH, L. – FOXCROFT, D. 2010. *Social norms interventions to reduce alcohol misuse in University or College students*. Cochrane Drugs and Alcohol Group: Editorial Group. 2010. DOI: 10.1002/14651858.CD006748. pub2.

- } OROSOVÁ, O. a kol. 2012. Základy prevencie užívania drog a problematického používania internetu v školskej praxi. Košice: UPJŠ Filozofická fakulta, 2012. 207 s.
- } ROSS, V. - DeJONG, W. *Alcohol and Other Drug Abuse Among First-year College Students: National report*. Massachusetts: U.S. Department of Education, 2008. 8 p.
- } STONE, A. et al., 2012. *Review of risk and protective factors of substance use and problem use in emerging adulthood*. In *Addictive Behaviors*. 2012, vol. 37, p. 747–775.
- } ŠTANGOVÁ, D. 2010. *Vplyv drogového preventívneho programu na zmenu mispercepce užívania návykových látok u adolescentov*. In *Zborník z V.medzinárodnej konferencie doktorandov odborov Psychológia a Sociálna práca*. Nitra: Univerzita Konštantína filozofa , 2010, p. 188 - 194.
- } THOMBS, D. et al. 2005. *The Role of Sex-specific Normative Beliefs in Undergraduate Alcohol Use*. In *American Journal of Health Behavior*. 2005, vol. 29, no. 4, p. 342 – 351.
- } YAN, F. A. et al. 2008. *A Structural Model of Alcohol Use Pathways Among Latino Youth*. In *American Journal of Health Behavior*, 2008, vol. 32, no. 2, p. 209 -219.

